

ПОГЛЯД В МИНУЛЕ

Календар пам'ятних дат на 2013 рік

**ЛЬВІВСЬКА МІСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«СОЮЗ УКРАЇНОК»**

ПОГЛЯД В МИНУЛЕ

(Календар пам'ятних дат на 2013 рік)

Львів - 2013

Наші автори:

Члени ЛМ ГО СУ:

Базиліук Ксенія;	Лемішка Богдана;	Семен Люба;
Базиліак Ольга;	Лесюк Олеся;	Середа Лариса;
Білевич Віра;	Лишега Лариса;	Стеник Ярослава;
Гладун Ольга	Наконечна Ліда;	Стець Лідія;
(покійна);	Омельченко Марія;	Терещенко Любов;
Глистюк Галина;	Палій Оксана;	Фуртак Богдана;
Гукалюк Даніна;	Панчишин Любов;	Цибульникова Нонна;
Каторож Ірина;	Пилипів Ольга;	Цура Оксана.
Кремко Богданна;	Пронюк Неоніла;	

А також:

Белкіна Віра, вчитель англійської мови Львівського ліцею менеджменту;
Борейко Наталя, заступник директора НВК ім. В.Симоненка м. Львова;
Буяк Рената, викладач економічних дисциплін Львівського ліцею менеджменту;

Гавришкевич Ігор, художник, директор музею-заповідника «Личаківський цвинтар»;

Гнатишин Ірина, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри практичної психології та педагогіки АДУ БЖД;

Гордій Наталія, м. Рогатин, Івано-Франківська обл.

Григоруk Аделя, заслужений працівник освіти України, літературний критик і літературознавець, член Наукового товариства ім. Тараса Шевченка, м. Косів, Івано-Франківська обл.;

Гуга Анастасія, учениця 11 класу СЗШ 66 м. Львова;

Заяць Галина, вчитель географії та біології ЛММ;

Кебус Ірина, вчитель географії АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Кінаш Мар'яна, вчитель початкових класів АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Коштура Олена, вчитель початкових класів АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Кровицька Людмила, вчитель історії Львівського ліцею менеджменту;

Кучак Світлана, вчитель історії та правознавства АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Лазар Марія, вчитель початкових класів АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Лозенко Іван, директор АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Ничипорук Галина, кандидат хімічних наук, працівник Львівського Національного університету ім. І. Франка;

Осадца Марта, просвітянка, інженер підприємства «ЛьвівОРГРЕС»;

Падура Михайло, завідувач кафедри української та іноземних мов Львівської державної академії ветеринарної медицини імені С.З.Гжицького;

Пасічник Михайло, завідувач кафедри українознавства, професор Української академії друкарства;

Пашук Іван, письменник, журналіст, краєзнавець, член правління Національної спілки краєзнавців України;

Синицька Марія, медичний працівник;

Степанюк Михайло, інженер-конструктор;

Слідзьона Олег, студент 3 курсу університету «Львівська Політехніка»;

Столяр Ольга, вчитель української мови та літератури ЛММ;

Токарівська Дарія, вчитель біології АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Толдонов Олена, учениця 11-класу «Кобзареві світлиці»;

Усачова Ірина, працівник бібліотеки, філія №15 ЦБС для дорослих, волонтер;

Цура Соломія, учениця Львівської гімназії «Свшан»;

Чепурко Богдан, член Спілки письменників України;

Чухрай Оксана, вчитель фізики та астрономії АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Шевчук Мирослава, вчитель початкових класів АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови;

Шпитко Федір, член Спілки письменників України;

Якименко Світлана, вчитель інформатики АССЗШ № 28 з поглибленим вивченням німецької мови.

ХАРИТЯ КОНОНЕНКО – ГРОМАДСЬКА ДІЯЧКА, ГОЛОВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

(8 жовтня 1900 р. – 15 жовтня 1943 р.)

Народилася Харитя Кононенко в селі Миколаївці на Полтавщині. Рано осиротіла і виховувалася в родині свого дядька Левінського. У 1920 році разом зі своїм дядьком Харитя виїхала в Чехословаччину до міста Подебради, де вчилася і закінчила університет. У 1924 році вона закинула її до м. Саскатуну в Канаді. Працювала в інституті ім. В. Могили, брала активну участь в українському громадському житті, була засновницею Союзу Українок в Канаді (1925 р.).

В 1928 році Харитя Кононенко повертається до Чехословаччини. У 30-х роках переїжджає в Галичину, де працює в товаристві «Слава господар». Пізніше працює на Холмщині. Після нападу гітлерівців на Радянський Союз прибуває в Рівне. Тут активно включається в роботу суспільної секції Українського Червоного Хреста.

Харитя Кононенко була одним з керівників організації Жінки України, основними напрямками діяльності якої були: надання практичної медичної і соціальної допомоги, притулку звільненим з полону військовополоненим, втікачам-«остарбайтерам» з Німеччини, потерпілим від репресій родинам, і взагалі всім тим, хто зазнав горя в час воєнної хуртовини і хто залишився без засобів на життя.

Після заборони гітлерівцями діяльності Червоного Хреста Харитя Кононенко в Рівному почала виконувати соціальна опіка відділу охорони народного здоров'я, яку очолила Харитя Кононенко. В липні 1943 року Харитю Кононенко схопили гестапівці і кинули до рівненської в'язниці, звинувативши в зв'язках з УПА. Як і інші патріоти, вона пережила знущання, тортури, проте не видала нікого, не надломилася. Вона страчена 15 жовтня 1943р.

Одну з вулиць Рівного названо іменем мужньої українки.

Ірина Усачова

ВОЛОДИМИР КОБРИНСЬКИЙ – УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЄЗНАВЕЦЬ, МИСТЕЦТВОЗНАВЕЦЬ

(16 жовтня 1873 р. – 17 жовтня 1958 р.)

Зберегти та примножити національну культуру – головне завдання свідомих людей кожної епохи. Це зробив за своє життя Володимир Васильович Кобринський – український музеєзнавець, мистецтвознавець і етнограф. Він народився в селі Білоберезівці (тепер Косівський район Івано-Франківської області) в родині вчителя. Після закінчення Коломийської гімназії та Львівської вчительської семінарії працював учителем (1896—1898 роках), згодом – контролером на залізничних станціях.

Зі студентських років захоплювався народним мистецтвом Гуцульщини, збирав вироби народних майстрів краю, старовинні

предмети праці, документи, заохочував до цього громадськість. Неабияк небіж визначного культурно-громадського та релігійного діяча, мистця, мецената, греко-католицького священика о. Йосафата Кобринського (його іменем згодом назвали Народний дім в Коломиї, відкритий 1902 року). Одним із пунктів статуту Народного дому, за ініціативою отця Йосафата, було створення музею Гуцульщини. Цей план виконав його племінник Володимир Кобринський.

У 1926 році зібрані В. Кобринським експонати були розміщені в Народному домі «Просвіти» в м. Коломиї, збудованому на кошти громадськості в 1896—1902 роках. Завдяки зусиллям Володимира Кобринського на 1928 рік колекція уже нараховувала 300 предметів. У листопаді 1926 року Управа Товариства «Народний дім» розглянула пропозицію В. Кобринським план організації музею, схвалила статут нової заклади – Український народний музей «Гуцульщина» імені отця Йосафата Кобринського.

В. Кобринський розробив концептуальні засади музейного закладу, збирав під час поїздок по селах регіону перші колекції народного мистецтва, закупаючи їх власним коштом. Музей утримувався на добровільні пожертви. У 1930-х роках коломиїський музей «Гуцульщина» мав 4 відділи: історичний, гуцульського та культового мистецтва, етнографічний, а також архів і бібліотеку.

Упродовж тривалого часу уряд Польщі не давав дозволу на офіційне відкриття музею. Заклад у той час (на перших порах офіційного існування) залишався громадською установою, а його експозиція була доступна для відвідування один раз на тиждень. 31 грудня 1934 року відбулося офіційне відкриття Музею народного мистецтва Гуцульщини, а вихованець та засновник В. Кобринський став його першим директором. На безпосередньої участі Володимира Кобринського створено також музей в містах Рогатині, Бережанах, Терехові. В. Кобринський був учасником щорічних з'їздів польських і українських музеєзнавців. Виступав за приєднання західноукраїнських земель з рештою України у складі УСРР/УРСР, за що зазнавав утисків від польських властей. Після приєднання західноукраїнських земель до складу УРСР у 1939 році музей отримав статус державної установи. Під час Другої світової війни Володимир Кобринський переховував цінні музейні експонати. Частина пам'яток, насамперед церковного вжитку, над якими нависла загроза знищення, В. Кобринський особисто передавав на таємне зберігання надійним людям. Частина їх, а також меморіальну колекцію забороненого радянськими властями письменника Андрія Чайковського, таємно продовжував зберігати в музеї. А 1952 року В. Кобринського звільнили з посади.

Помер Володимир Кобринський 17 жовтня 1958 року в м. Коломиї. 30 жовтня 2009 року Указом Президента України Віктора Ющенка № 837/2009 Коломиїському музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського надано статус національного. Заклад став знаним мистецьким закладом завдяки неоціненному

вкладу видатного етнографа та музеєзнавця Володимира Васильовича Кобринського. Нині заклад внесений до Королівської енциклопедії Великої Британії «як музей світових шедеврів».

Ірина Гнатишин

ЯКІВ СТЕПОВИЙ – УКРАЇНСЬКИЙ КОМПОЗИТОР, ПЕДАГОГ І МУЗИЧНИЙ КРИТИК

(20 жовтня 1883 р. – 4 листопада 1921 р.)

Яків Степовий (справжнє прізвище Якименко) народився 20 жовтня 1883 року в Харкові. Родина Якименків відзначалася великою музикальністю. Батько Якова працював у церковному хорі, старший брат – Федір Якименко – навчався співу у Петербурзькій придворній капелі і згодом став відомим українським композитором.

Захоплювався співами та музикою і маленький Яків. Це й вирішило долю майбутнього композитора. У 1895 році він також був прийнятий до Петербурзької придворної капели, де, закінчивши регентський клас, оволодів професією диригента, навчився грати на фортепіано і кларнеті і мріяв продовжувати навчання у консерваторії. Перебування у капелі (1895-1902 рр.) забезпечило йому необхідну підготовку для вступу до Петербурзької консерваторії.

Вступ до Петербурзької консерваторії (1902 р.) відкриває нову сторінку в житті молодого музиканта. Видатні діячі російської музичної культури Микола Римський-Корсаков, Анатолій Лядов, у котрих проходив курс навчання Степовий, прищеплювали йому інтерес і повагу до народнописенної творчості, сприяли виявленню яскравої художньої індивідуальності майбутнього композитора.

Перебуваючи в консерваторії, Степовий пише також ряд фортепіанних мініатюр, в яких помітний вплив його вчителя – композитора А. Лядова.

У 1909 році Степовий закінчив консерваторію і починає працювати викладачем співів у початкових школах. У той же час він удосконалює набуті знання, співпрацює у газетах та журналах, займається творчою працею. З'являється ряд його фортепіанних композицій: соната ре-мажор, фантазія, два рондо, збірка п'єс «Перші думки несмілого музиканта», «Прелюд пам'яті Т. Г. Шевченка». На цей же час припадають виступи Степового як піаніста в авторських концертах, що відбулися у Москві (1911 р.) і Петербурзі (1912 р.).

З початком Першої світової війни Степового мобілізували до Російської армії і призначили писарем санітарного поїзда. Майже протягом трьох років йому доводиться нести важкий тягар солдатчини. Лише у травні 1917 року композиторові вдалося звільнитися від

осоружної служби в царській армії. Він приїздить до Києва і цілком присвячує себе творчій і педагогічній праці. У цьому ж році він став викладачем Київської консерваторії з музично-теоретичних дисциплін, складає підручник елементарної теорії музики і є керівником Музичної драми та Державного вокального ансамблю.

Степовий – представник української музичної інтелігенції першої чверті ХХ століття, один з фундаторів національної композиторської школи і продовжувач традицій Миколи Лисенка. Він – майстер солоспівів, хорових і фортепіанних творів, автор музичних збірок для дітей, а також – завідувач секції національної музики у Всеукраїнському комітеті мистецтв, музично-просвітній діяч, пропагандист світової класики в Україні.

Видатний український композитор, публіцист, музичний діяч. Володів прекрасним ліричним даром, тонко відчував красу співочих мелодій, Я. Степовий не залишив великих композицій у духовній музиці. Про його духовні твори взагалі довгий час не було відомо майже нічого, окрім невеликої замітки М. Грінченка про написання Степовим «Херувимської пісні» у 1899 році, з якої, власне, й почалася уся його композиторська діяльність.

Духовну творчість Я. Степового майже зовсім не досліджено. Окрім вищезазначеної «Херувимської пісні», відомі ще «Шлюб», «Отче наш» та два релігійні канти – твори, що походять з 20-х років ХХ століття.

Одна з не багатьох віднайдених композицій у жанрі обробки релігійного канта – «Утішителю світа» – тактовно відтворює прекрасну народну мелодію, лише подекуди збагачуючи її скромними поліфонічними проведеннями голосів.

«Отче наш» – це прекрасна лірична композиція, в якій відчувається замишування красою мелодії, що відтворює теплу, лагідну атмосферу елегантного духовного піснеспіву. Поліфонічні переходи мелодійної лінії у різні голоси лише підсилюють рух м'яких емоційних хвиль, що, не порушуючи загального досить стриманого характеру твору, втілює ширість та духовну піднесеність композиції. Ці риси роблять її характерним твором тієї доби та чудовим зразком творчості Якова Степового.

Автор солоспівів на слова Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, П. Тичини, М. Рильського та інших; окремих циклів: «Барвінки» на слова різних поетів; «Пісні настрою» на слова О. Олеса. Творів для фортепіано: соната, прелюд «Пам'яті Т. Г. Шевченка», рондо, фантазія, цикл мініатюр; двох сюїт для оркестру на теми українських народних пісень; п'ятдесят обробок українських народних пісень для хору; вокального циклу для дітей «Проліски»; збірки пісень для дітей на слова Шевченка «Кобзар»; опери «Невольник» за Шевченком; романси «Степ», «Три шляхи», «Гетьте, думи». Музична мова композитора відзначається насипівністю, простотою і доступністю засобів художньої виразності, тісним зв'язком з народною піснею, оптимізмом життєсприймання, щирістю в передачі почуттів і настроїв.